

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет будівництва та архітектури
Кафедра гуманітарної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчально-виховної
роботи, професор

_____ (Віталій Боярчук)
“ _____ ” _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія української державності та культури

спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»
(шифр і назва спеціальності)

ОП «Архітектура та містобудування»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(Освітня програма, рівень вищої освіти)

Львів 2024

Робоча програма з дисципліни "**Історія української державності та культури**" для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти **ОП 191 «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»**

Мова вивчення дисципліни: українська.

Розробник: Мазепа Олександр Миколайович, кандидат історичних наук, в.о. доцента кафедри гуманітарної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри гуманітарної освіти

Протокол від "29" серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри гуманітарної освіти

_____ (**Ігор Баран**)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради) **факультету будівництва та архітектури**

Протокол від "30" серпня 2024 року № 1

Голова методичної комісії **факультету будівництва та архітектури**

_____ (Андрій Мазурак)
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти:

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Галузь знань: **19 Архітектура та будівництво**

(шифр і назва)

Спеціальність **191 «Архітектура та містобудування»**

(шифр і назва)

Характеристика навчальної дисципліни:

Обов'язкова

Кількість кредитів 4

Загальна кількість годин – 120

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 35%

2. Програма вивчення навчальної дисципліни "Історія української державності та культури" складена для підготовки ОС "Бакалавр".

1. Предметом навчальної дисципліни є: сукупність економічних, суспільних, політичних, культурних та інших процесів на теренах України. Зокрема, важливим є вивчення проблем появи людей на території сучасної України, їх розселення та спосіб життя, етногенез українського народу, його стосунки з іншими народами, матеріальний та духовний розвиток, боротьба за свою незалежність та побудова власних держави і суспільства, розвиток української культури.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти знань та уявлень про наукову періодизацію історії України, характерні риси основних періодів української історії, допомогти їй засвоїти досвід національного державотворення, традиції української державності, показати боротьбу українського народу за її відродження та збереження. розкрити історію соціально-економічних та суспільно-політичних процесів в Україні, основні етапи українського національно-визвольного руху, його конкретний зміст і організаційні форми, висвітлити зміст і особливості розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок зі світовою культурою, показати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії, роль України в системі міжнародних відносин.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. УКРАЇНА В ДАВНИНУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧІ ТА РАННЬОМОДЕРНИЙ ЧАС.

Тема 1. Первісне суспільство та перші державні утворення на території України.

1. Початок формування суспільства і цивілізації на території України. Періодизація первісної культури
2. Кочові племена та їхня роль у формуванні української культури
3. Вплив культури античних міст-полісів Північного Причорномор'я на українську культуру
4. Культура східних слов'ян.

Тема 2. Київська Русь.

1. Виникнення і становлення Давньоруської держави (кінець IX – кінець X ст.).
2. Піднесення і розквіт Київської Русі. Запровадження християнства на Русі та його роль у розвитку культури
3. Політична роздрібненість Київської Русі. Розвиток книжної справи, наукових знань і мистецтва Київської Русі.
4. Історичні умови розвитку культури доби Київської Русі.

Тема 3. Галицько-Волинська держава.

1. Галицьке та Волинське князівство (XI-XII ст.).
2. Утворення Галицько-Волинської держави.
3. Галицько-Волинська держава за Данила Романовича Галицького та його наступників.
4. Містобудування та архітектурні традиції Галицько-Волинської держави.

Тема 4. Українські землі в складі Литви і Речі Посполитої.

1. Вхід українських земель до складу Великого князівства Литовського.
2. Польська експансія на українські землі наприкінці XIV – XVI ст. Люблінська унія.
3. Кримське ханство.
4. Соціально-політична та культурна ситуація в литовсько-польську добу
5. Мистецькі здобутки українського Ренесансу.

Тема 5. Виникнення українського козацтва.

1. Феномен козацтва: генезис, характерні риси та особливості.
2. Запорізька Січ.
3. Бароко в архітектурі та мистецтві. Умови та тенденції розвитку української культури козацької доби.
4. Бароко в архітектурі та мистецтві.

Тема 6. Українська національна революція середини XVII ст.

1. Причини, характер, періодизація.
2. Розгортання національно-визвольної війни (лютий 1648-серпень 1657 р.). утворення Української гетьманської держави.
3. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (вересень 1657-червень 1663 р.)
4. Культура в роки національно-визвольної війни.

Тема 7. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.

1. Українська державність наприкінці XVII – на початку XVIII ст.
2. Колоніальна політика Російської імперії щодо України у XVIII ст.
3. Правобережна Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.
4. Соціально-економічний та культурний розвиток України наприкінці XVII – у XVIII ст.

Тема 8. Україна в першій половині XIX ст.

1. Соціально-економічний розвиток українських земель в складі Російської імперії.
2. Національне відродження в Україні. Кирило-Мефодіївське товариство.
3. Українська культура першої половини XIX століття.
4. Особливості розвитку української культури в західноукраїнських землях.

РОЗДІЛ 2. УКРАЇНА В ПІЗНЬОМОДЕРНИЙ ЧАС ТА В СУЧАСНІЙ ДОБІ.

Тема 1. Україна в складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

1. Модернізаційні процеси в Російській імперії та Україна.
2. Суспільні течії та рухи другої половини XIX ст.
3. Соціально-економічний розвиток в пореформений період.
4. Українська культура в другій половині XIX ст.

Тема 2. Україна на початку XX ст.

1. Соціально-економічний та національний розвиток.
2. Україна в роки першої російської революції 1905-1907 рр.
3. Західноукраїнські землі в другій половині XIX – на початку XX ст.
4. Українські землі в роки Першої світової війни.

Тема 3. Українська національно-демократична революція (1917-1920).

1. Лютнева революція в Росії та її вплив на Україну. Проголошення автономії України.
2. Культурний рух періоду Центральної Ради.
3. Розвиток української культури періоду Гетьманату Павла Скоропадського.
4. Соціокультурна ситуація в часи Директорії Української Народної

Республіки.

5. Розвиток культури на західноукраїнських землях періоду ЗУНР.

Тема 4. Україна в складі СРСР (1922-1939).

1. УСРР на початку 20-х рр. ХХ ст. Нова економічна політика.
2. Індустріалізація та колективізація сільського господарства. Голод 1932-1933 рр.
3. Розвиток культури в 20-30-х рр. ХХ ст. Політика коренізації.
4. Особливості культурного будівництва в умовах тоталітаризму (20–30-ті рр.). «Розстріляне відродження».

Тема 5. Західноукраїнські землі в 20-30-х рр. ХХ ст.

1. Українські землі в складі Польщі.
2. Українські землі в складі Румунії.
3. Українські землі в складі Чехословаччини
4. Розвиток культури в міжвоєнний період на західноукраїнських землях.

Тема 6. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

1. Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Проголошення автономії Карпатської України. Пакт Молотова – Ріббентропа.
2. Вхід західноукраїнських земель до складу СРСР.
3. Бойові дії на території України в 1941-1942 рр.
4. Нацистський окупаційний режим в Україні та рух опору йому (радянський і націоналістичний).
5. Українська культура в роки радянсько-німецької війни. Звернення до українського історичного минулого.

Тема 7. Україна в другій половині 40-80-х рр. ХХ ст.

1. Повоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр. ХХ ст.
2. Україна в умовах десталінізації (1956-1964).
3. Здобутки та втрати української культури в другій половині 40-х – першій половині 60-х рр.
4. Україна в добу застою (1965-1985).
5. Україна і процес перебудови в СРСР (квітень 1985-серпень 1991).
6. Українська культура другої половини 60– середини 80-х років.

Тема 8. Україна на шляху побудови незалежної держави.

1. Організація державного та політичного життя.
2. Формування національної економічної системи.
3. Зовнішня політика України та її роль в системі міжнародних відносин.
4. Релігійне та етнопонаціональне життя в незалежній Україні.
5. Основні тенденції розвитку сучасної української культури.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин											
	Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
	Усього о	У тому числі					Усього о	У тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с/р		л	п	лаб	інд.	с/р
Рік підготовки: 1. Семестр: 1						Рік підготовки: 1 Семестр: 1						
РОЗДІЛ І. УКРАЇНА В ДАВНИНУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОМОДЕРНИЙ ЧАС.												
1	5	-	2			3						
2	7	2	2			3						
3	5	-	2			3						
4	7	2	2			3						
5	5	-	2			3						
6	7	2	2			3						
7	5	-	2			3						
8	5	2	2			1						
Разом	46	8	16			22						
Рік підготовки: 1. Семестр: 2						Рік підготовки: 1 Семестр: 1						
РОЗДІЛ ІІ. Україна В ПІЗНЬОМОДЕРНИЙ ЧАС ТА В СУЧАСНІЙ ДОБІ.												
9	5	-	2			3						
10	5	2	2			1						
11	5	-	2			3						
12	5	-	2			3						
13	5	-	2			3						
14	7	2	2			3						
15	5	2	2			1						
16	7	2	2			3						
Разом	44	8	16			20						
Іспит	30	-	-			30						
Усього годин	120	16	32			72						

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Рік підготовки 1 Семестр 2	
1	Первісне суспільство та перші державні утворення на території України.	2
2	Київська Русь.	2
3	Галицько-Волинська держава.	2
4	Українські землі в складі Литви і Речі Посполитої.	2
5	Виникнення українського козацтва.	2
6	Українська національна революція середини XVII ст.	2
7	Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.	2
8	Україна в першій половині XIX ст.	
9	Україна в складі Російської імперії в другій половині XIX ст.	2
10	Україна на початку XX ст.	2
11	Українська національно-демократична революція (1917-1920).	2
12	Україна в складі СРСР (1922-1939).	2
13	Західноукраїнські землі в 20-30-х рр. XX ст.	2
14	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945).	2
15	Україна в другій половині 40-80-х рр. XX ст.	2
16	Україна на шляху побудови незалежної держави	2

6. ТЕМИ, ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ

№ з/п	Назва теми
1	Історичні джерела та історіографія історії України
2	Назва, символіка, територія та кордони України
3	Колонізаційні процеси та освоєння територій в Україні

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Словесні методи (розповідь, пояснення, бесіда, лекція.)

2. Наочні методи

– ілюстрація (картинки, таблиці).

3. Практичні методи: досліді, вправи, навчальна праця., твори, реферати.

4. Інтерактивні методи: навчальні (рольові, ділові) ігри., «мікрофон», «мозкова атака», «снігова куля», дебати, портфоліо.

5. Методи за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне детальний аналіз відповідей студентів),
2. Письмова аудиторна та поза аудиторна перевірка(аналіз фактів і прикладів, складання тез, виконання схем, підготовка різних відповідей, рефератів, контрольні роботи (з конкретних питань тощо)
3. Практична перевірка(виконання практичної роботи, рішення професійних завдань, ділові ігри і т. д.)
4. Стандартизований контроль (тести).

Види контролю: Поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

9. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті засвоєння окремих тем з дисципліни «Історія української державності та культури» здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти набувають знання, уміння та компетентності, що відповідають вимогам **ОП 191 «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»**

Індекс в матриці ОПП	Програмні компоненти
1	2
ЗК04 ЗК08 ЗК 10	<i>ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК08. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</i>
СК 01 СК 03	<i>СК01. Усвідомлення соціально-економічних і культурних аспектів архітектури та містобудування. СК03. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн.</i>
ПРН 01 ПРН 03 ПРН 06	<i>ПРН 01. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово. ПРН 03. Застосовувати теорії та методи фізико-</i>

	<p><i>математичних, природничих, технічних та гуманітарних наук для розв'язання складних спеціалізованих задач архітектури та містобудування.</i></p> <p><i>ПРН 06. Збирати, аналізувати й оцінювати інформацію з різних джерел, необхідну для прийняття обґрунтованих проєктних архітектурно-містобудівних рішень</i></p>
--	--

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота (разом 50 балів)										Підсумковий тест (екзамен)					Сума	
розділ 1					розділ 2					50 балів					100	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. *Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О.М.* Час народів. Історія України XIX століття : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
2. *Бойко О.Д.* Історія України : посібник. Вид. 2-е, доп. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 656 с.
3. Історія України : підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушина, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2016. 644 с.
4. *Яковенко Н.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 3-тє вид., перероблене та розширене. Київ : Критика, 2006. 584 с.

Допоміжна

1. *Бодрухін В.М., Довжук І.В., Литвиненко В.Ф.* Нариси з історії Української державності (до кінця XIX століття). Луганськ : Східноукраїнський нац. ун-т, 2009. 135 с.
2. *Винокур І.С., Телегін Д.Я.* Археологія України : підручник. Вид. друге, доповнене і перероблене. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2008. 480 с.

3. *Грицак Я.* Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ-ХХ століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
4. *Губарев В.К.* Історія України : універсальний ілюстрований довідник. Донецьк : ТОВ «ВКФ» «БАО», 2010. 576 с.
5. *Гуржій О.І., Чухліб Т.В.* Історія козацтва. Держава-військо-битви. Київ : Арій, 2011. 464 с.
6. *Гуржій О.І., Чухліб Т.В.* 100 великих постатей і подій козацької України. Київ : Арій, 2008. 464 с.
7. *Журавльов Д.В.* Визначні битви та полководці української історії. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2013. 416 с.
8. *Касьянов Г.* Україна 1991-2007: нариси новітньої історії. Київ : Наш час, 2008. 432 с.
9. *Крالیук П.М.* Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків : Фоліо, 2020. 424 с.
10. *Литвин В.М., Мордвінцев В.М., Слюсаренко А.Г.* Історія України: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 957 с.
11. *Литвин В.М.* Історія України : підручник 3-тє доопрац. та доповн. вид. Київ : Наук. думка, 2009.
12. *Литвин В.М.* Україна : досвід та проблеми державотворення (90-і рр. ХХ ст.). Київ : Наукова думка, 2001. 560 с.
13. *Михальчук П.А.* Історія України : курс лекцій. Навчальний посібник. Тернопіль : Астон, 2009. 280 с.
14. *Мицик Ю., Бажан О.* Історія України. Київ : ТОВ «Видавництво «КЛІО»», 2015. 677 с.
15. *Плохій С.* Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 496 с.
16. *Полонська-Василенко Н.* Історія України: у 2 т. Т. 1 : До середини ХVІІ століття. 4-е вид., стереотипне. Київ : Либідь, 2002. 672 с.; Т.2 : Від середини ХVІІ століття до 1923 року. 4-е вид., стереотипне. Київ : Либідь, 2002. 608 с.
17. *Терський С.* Археологія України : середньовічна доба. Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської Політехніки, 2017. 256 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ВИДАВНИЦТВА

1. Сайт «*Наш формат*»: <https://nashformat.ua/catalog/istoriia-ukrainy>
2. Сайт «*Академія*»: <https://academia-pc.com.ua/>
3. Сайт «Видавництво Українського Католицького університету» <https://press.ucu.edu.ua/>

ПРОВІДНІ НАУКОВІ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Сайт бібліотеки: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. *Національна сільськогосподарська бібліотека ім. В.І. Вернадського.*

Сайт бібліотеки: library@nbuv.gov.ua

ДЕРЖАВНІ УСТАНОВИ

1. *Офіційний веб-портал Верховної ради України* - <http://rada.gov.ua>
Верховна Рада України – <http://portal.rada.gov.ua>
2. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади* -
<http://www.kmu.gov.ua>
3. *Департамент науки і освіти України* – www.kyiv-oblosvita.gov.ua

Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет з переліком сайтів:

1. Історична правда <http://www.istpravda.com.ua>
2. Історична правда з Вахтангом Кіпіані.
https://www.youtube.com/@istorychna_pravda
3. Український інститут національної пам'яті <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy>